

Tamara Galbarczyk

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

KREDYTY BANKOWE DLA PRZEDSIĘBIORSTW NA TLE INNYCH FORM FINANSOWANIA ZEWNĘTRZNEGO

Streszczenie: W kontekście poszukiwania optymalnej struktury kapitału pojawia się pytanie, w jakim stopniu przedsiębiorstwa wykorzystują kapitały obce. Z uwagi na obszerność problematyki analizę ograniczono do form najczęściej wykorzystywanych, jak kredyty kupieckie i bankowe, emisja dłużnych papierów wartościowych oraz leasing i faktoring. Spośród nich największy udział w kapitałach obcych (22-25%) miały kredyty bankowe. Udział zobowiązań z tytułu emisji papierów dłużnych, leasingu i faktoringu rósł, ale nie przekraczał 5%. Udział pozostałych zobowiązań spadł, ale wynosił ponad 60% w 2007 r. Głównym ich składnikiem są prawdopodobnie zobowiązania wobec dostawców z tytułu zaciągniętych kredytów kupieckich. Przedstawione dane wydają się potwierdzać, że niezależnie od szerokiego spektrum dostępnych źródeł zewnętrznego finansowania przedsiębiorstw, podstawowe znaczenie mają kredyty kupieckie i bankowe, stanowiące najstarsze i najbardziej klasyczne formy pozyskiwania kapitałów obcych.

Słowa kluczowe: finansowanie zewnętrzne przedsiębiorstw, kredyty bankowe.

1. Wstęp

Źródła finansowania działalności przedsiębiorstw obejmują kapitały własne i obce, przy czym te pierwsze powinny mieć przeważający udział w pasywach bilansu, ponieważ stanowią najbardziej stabilną podstawę finansowania [Bień 2002, s. 184]. Kapitał początkowy jest wnoszony przez założycieli, a odpowiednie regulacje prawne wymagają wręcz niekiedy jego minimalnej wysokości dla powołania przedsiębiorstwa (np. spółka z o.o. lub akcyjna).

Strukturę źródeł finansowania działalności zaprezentowano w tab. 1.

Jak wynika z danych, głównym źródłem finansowania działalności były kapitały własne, których wielkość i udział w pasywach (pomijając 2006 r.) sukcesywnie rosły.

Uzupełnieniem kapitałów własnych są kapitały obce, czyli zobowiązania, których wielkość rosła, ale udział w pasywach (z wyjątkiem 2006 r.) wykazywał tendencję spadkową. Występują one najczęściej w postaci kredytów kupieckich i bankowych czy (rzadziej) zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych. Alternatywną

Tabela 1. Struktura źródeł finansowania działalności przedsiębiorstw w latach 2002-2007

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1. Liczba przedsiębiorstw zatrudniających > 10 osób	44 064	45 742	44 541	46 396	47 048	48 165
2. Pasywa w mld zł	1053,1	1145,1	1214,5	1318,4	1457,3	1728,8
3. Kapitały własne w mld zł	470,4	519,6	601,5	674,8	744,4	918,9
4. Udział kapitałów własnych w pasywach w %	44,7	45,4	49,5	51,2	51,1	53,2
5. Zobowiązania w mld zł, w tym:	513,2	550,4	528,4	544,9	604,5	686,8
5.1. Krótkoterminowe (poniżej 1 roku)	351,7	365,7	366,5	381,4	425,9	488,1
5.2. Długoterminowe	161,5	184,7	161,9	163,5	178,6	198,7
6. Udział zobowiązań w pasywach w %	48,7	48,1	43,5	41,3	41,5	39,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bilansowych wyników finansowych podmiotów gospodarczych za lata 2003-2007, www.stat.gov.pl.

formą finansowania może być ponadto leasing czy faktoring [Czekaj, Dresler 2005, s. 192]. Jako źródła finansowania majątku wymienia się poza tym franchising, *venture capital* oraz inne rodzaje zobowiązań krótkoterminowych, np. wobec pracowników lub z tytułów publicznoprawnych [Finanse... 2007, s. 118; Rutkowski 2007, s. 429]. Ze względu jednak na obszerność tematu wykorzystanie tych ostatnich nie będzie przedmiotem dalszej analizy.

Korzystanie ze wsparcia umożliwi rozwój, a czasem warunkuje przetrwanie. Celem opracowania jest zatem prezentacja wybranych form zewnętrznego finansowania działalności przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem roli kredytów bankowych.

2. Wybrane formy finansowania zewnętrznego przedsiębiorstw

2.1. Kredyty bankowe

Kredyt bankowy jest tradycyjnym źródłem uzupełnienia własnych zasobów finansowych przedsiębiorstwa. Z jego zaciągnięciem wiążą się określone koszty, a także konieczność zapewnienia odpowiednich zabezpieczeń. Ponadto wymagane jest przejście procedury kredytowej, w tym pozytywnej oceny zdolności kredytowej, która, pomijając przypadki szczególne, stanowi podstawowy wymóg przy udzieleniu kredytu.

W ramach usług finansujących banki oferują przedsiębiorstwom operacje udzielania kredytów lub przyrzeczenia ich udzielenia na wypadek, gdyby kredytobiorca nie mógł się wywiązać ze zobowiązań wobec osób trzecich [Iwanicz-Drozdowska, Jaworski, Zawadzka 2006, s. 117]. W literaturze uwzględnia się wiele kryteriów klasyfikacji kredytów [Bankowość... 2002, s. 275-283; Elementy... 2007, s. 253-255].

2.2. Emisja papierów dłużnych

Przedsiębiorstwa mogą emitować papiery wartościowe, z czym wiąże się ponoszenie określonych kosztów i konieczność udostępniania informacji o sytuacji finansowej w formie memorandum lub prospektu emisyjnego. Z takiej możliwości korzystają zwykle podmioty duże, o uznanej pozycji, które nie mają problemów ze zbytem wyemitowanych walorów [Machała 2004, s. 225]. Jako najważniejsze korzyści wymieniają możliwości dywersyfikacji źródeł finansowania działalności i niższe koszty obsługi programów emisji niż kredytu bankowego [Onoszko 2004, s. 58]. Zaletą jest również szybkość pozyskania kapitału i duża elastyczność. Dzięki rolowaniu istnieje możliwość finansowania potrzeb średnio- i długoterminowych, podobnie, jak to ma miejsce przy kredycie bankowym. Zaletą jest także to, że przedsiębiorstwo nie musi przechodzić przez procedury bankowe związane z udzieleniem kredytu, a całością formalności zajmuje się agent emisji.

Papiery komercyjne są instrumentem dyskontowym, wystawianym na okaziciela i najczęściej są emitowane w postaci zdematerializowanej. Z ich emisją wiążą się liczne zalety, ale także pewne niedogodności [Nowak 2004, s. 249; Onoszko 2004, s. 13-14].

Obligacja jest walorem, w którym emitent potwierdza zaciągnięcie określonej kwoty pożyczki i zobowiązuje się do jej zwrotu nabywcy obligacji w ustalonym z góry terminie oraz do zapłaty odsetek. Zgodnie z ustawą obligacje mogą być emitowane m.in. przez podmioty gospodarcze posiadające osobowość prawną. Środków pochodzących z emisji nie można przeznaczyć na inne cele, niż określone w warunkach emisji, przy czym przedsiębiorstwa nie muszą ich określać [Ustawa z dnia 29 czerwca... art. 2 i 28].

2.3. Leasing

Leasing jest stosunkiem prawno-gospodarczym, w którym leasingodawca zobowiązuje się do przekazania leasingobiorcy, na czas oznaczony, określonej w umowie rzeczy w zamian za zapłatę umówionych opłat leasingowych, przy czym przedmiot leasingu pozostaje przez cały czas trwania umowy własnością leasingodawcy. Okres, na jaki następuje przekazanie rzeczy do używania, i wysokość opłat leasingowych są ściśle powiązane z okresem amortyzacji, czyli „normatywnym okresem przydatności rzeczy do użytku” [Rozwałka, Ankiewicz 2000, s. 13]. Definicję umowy leasingowej zawiera ustawa Kodeks cywilny [Ustawa z dnia 25 kwietnia..., art. 709¹].

Leasing finansowy polega na udostępnieniu dobra inwestycyjnego do użytkowania i ewentualnego pobierania pożytków na określony czas, zbliżony do okresu jego gospodarczej przydatności [Czekaj, Dresler 2005, s. 193]. Leasingodawca nie bierze na siebie żadnych powinności i kosztów związanych z bieżącą eksploatacją. Pełne ryzyko, koszty utrzymania i ubezpieczenia, podatki i inne opłaty obciążają leasin-

gobiorcę. Przedmiot leasingu zaliczany jest do składników majątku leasingobiorcy, który dokonuje odpisów amortyzacyjnych.

Leasing operacyjny polega na udostępnieniu leasingobiorcy przedmiotu leasingu do używania i ewentualnego pobierania pożytków na czas znacznie krótszy od okresu jego gospodarczej używalności [Poczobut 1995, s. 52]. Po wygaśnięciu umowy przedmiot leasingu jest zwracany leasingodawcy, a leasingobiorca nie ma prawa do jego zakupu. Jest on zaliczany do składników majątku leasingodawcy, który dokonuje odpisów amortyzacyjnych. Wszystkie koszty utrzymania, napraw i ubezpieczeń, podatków obciążają leasingodawcę i są wkalkulowane w opłaty leasingowe. Ryzyko zużycia moralnego obciąża leasingodawcę, co skłania go do oddawania przedmiotu w użytkowanie tylko pod warunkiem świadczenia usług serwisowych (konserwacje, przeglądy, naprawy).

2.4. Faktoring

Faktoring to rodzaj działalności finansowej polegającej na wykupie nieprzeterminowanych wierzytelności przedsiębiorstw, należnych im od odbiorców z tytułu dostaw towarów lub usług, połączony z finansowaniem klientów oraz świadczeniem na ich rzecz dodatkowych usług. Firma faktoringowa wykonuje co najmniej dwie z następujących czynności: finansuje bezsporne i niewymagalne należności, prowadzi sprawozdawczość i konta dłużników, egzekwuje należności lub przejmuje ryzyko wypłacalności odbiorcy.

Faktoring pozwala zarządzać portfelem należności, co minimalizuje ryzyko strat z tytułu niespłaconych faktur. Poprzez możliwość inkasowania należności w krótkim czasie po dostawie minimalizuje negatywne skutki inflacji i różnic kursowych. Nie powoduje zadłużenia przedsiębiorstwa, tak jak to ma miejsce np. przy kredycie bankowym czy emisji papierów dłużnych.

W praktyce występuje faktoring właściwy (pełny) i niewłaściwy (niepełny), ale w literaturze można spotkać wiele jego odmian [Kruczalak 1997, s. 33-42; Stecki 1996, s. 35- 48]. W przypadku faktoringu właściwego, oprócz pełnienia funkcji finansowania i usługowych, faktor przejmuje ryzyko wypłacalności dłużnika.

3. Analiza wykorzystania zewnętrznych form finansowania działalności przedsiębiorstw w latach 2002-2007

Największym beneficjentem kredytów udzielanych przez banki jest sektor niefinansowy. W tej grupie kredytobiorców bardzo duże znaczenie mają przedsiębiorstwa.

Wielkość kredytów sektora bankowego dla przedsiębiorstw zwiększyła się ze 116,6 mld zł na koniec 2002 r. do 171,7 mld zł na koniec 2007 r. Największym zainteresowaniem cieszyły się kredyty na cele bieżące (ponad 52% kredytów w całym analizowanym okresie).

Tabela 2. Kredyty sektora bankowego dla przedsiębiorstw (w mld zł)

Wyszczególnienie	2002*	2003	2004	2005	2006	2007
Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem, w tym:	116,6	121,9	117,1	121,2	138,8	171,7
Na działalność bieżącą	67,3	68,0	65,9	66,0	74,8	90,6
Na inwestycje	40,0	41,4	37,1	38,6	42,7	46,8
Na nieruchomości	9,3	12,5	14,1	16,6	21,3	34,3
* Dane dotyczą tylko banków komercyjnych						

Źródło: obliczenia własne na podstawie: Sytuacja finansowa banków w 2003 roku. Synteza, NBP, Warszawa 2004, s. 42, Sytuacja finansowa banków w 2004 roku. Synteza, NBP, Warszawa 2005, s. 45, 46, 68, 69, Sytuacja finansowa banków w 2005 roku. Synteza, NBP, Warszawa 2006, s. 42, 43, 63, 64, Sytuacja finansowa banków w 2006 roku. Synteza, NBP, Warszawa 2007, s. 44, 45, 67, 68, Raport o sytuacji banków w 2007 r., Urząd KNF, Warszawa 2008, tab. 2.3.

W analogicznym okresie zadłużenie przedsiębiorstw z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wzrosło z 16,0 mld zł w 2002 r. do 27,7 mld zł w 2007 r. Skalę emisji dłużnych papierów przedsiębiorstw zaprezentowano w tab. 3.

Tabela 3. Emisja dłużnych papierów wartościowych przedsiębiorstw (stan zadłużenia na koniec roku w mld zł)

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Emisja obligacji o terminie zapadalności powyżej 1 roku	4,5	5,3	7,3	8,9	8,8	13,9
Emisja krótkoterminowych papierów dłużnych	11,5	11,1	9,9	8,6	12,9	13,8
Zadłużenie ogółem z tytułu emisji papierów dłużnych	16,0	16,4	17,2	17,5	21,7	27,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Polski rynek skarbowych papierów dłużnych. Podsumowanie lat 2004-2007, s. 1.

W latach 2002-2005 zmieniła się struktura emisji na korzyść obligacji o terminie zapadalności powyżej 1 roku, których wartość wzrosła w analizowanym okresie prawie dwukrotnie. Spadało z kolei zainteresowanie emisją papierów krótkoterminowych. Od roku 2006 tendencja ta uległa odwróceniu i w 2007 r. 92 podmioty wyemitowały obligacje o wartości 13,9 mld zł, a wartość wyemitowanych krótkoterminowych papierów dłużnych osiągnęła poziom 13,8 mld zł [*Podsumowanie IV kwartału...*, s. 1].

Wielkość zaciągniętych kredytów przewyższała wartość środków uzyskanych przez przedsiębiorstwa z emisji papierów dłużnych przeszło siedmiokrotnie w latach

2002-2003 i przeszło sześciokrotnie w latach 2004-2007. Świadczy to o dużym zainteresowaniu przedsiębiorstw klasycznymi formami finansowania działalności, co może wynikać z tego, że zwłaszcza mniejsze podmioty ze względu na koszty sięgają jednak po kredyty bankowe i inne formy finansowania zewnętrznego (np. leasing).

Skalę korzystania z leasingu zaprezentowano w tab. 4.

Tabela 4. Wartość netto przedmiotów przekazanych w leasing w latach 2002-2007 (w mld zł)

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Łączna wartość leasingu nieruchomości	0,8	0,6	1,9	2,4	2,0	3,1
Łączna wartość leasingu ruchomości	7,5	10,5	12,3	13,8	19,6	29,6
Łączna wartość leasingu nieruchomości i ruchomości	8,3	11,1	14,2	16,2	21,6	32,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Związku Polskiego Leasingu, www.leasing.org.pl.

Według danych Związku Polskiego Leasingu, zrzeszającego 34 firmy reprezentujące 90% rynku leasingowego w Polsce (www.leasing.org.pl), łączna wartość netto nieruchomości i ruchomości oddanych w leasing wzrosła w latach 2002-2007 niemal czterokrotnie.

W 2008 r. GUS po raz pierwszy przeprowadził badanie działalności 56 przedsiębiorstw leasingowych, z których 29 było zrzeszonych w ZPL. Z ich usług korzystało 245 tys. klientów, z czego 242 tys. (99%) stanowiły przedsiębiorstwa. W 2007 r. firmy leasingowe podpisały 193 tys. nowych umów na kwotę 27,1 mld zł, przy czym firmy zrzeszone podpisały 160 tys. nowych umów na kwotę 24,1 mld zł. W strukturze nowo zawartych umów dominował leasing finansowy (19,2 mld zł), leasing operacyjny zaś osiągnął wartość 6,8 mld zł, a mieszany – 1,1 mld zł [*Działalność...*, s. 1, 2, 8, 9].

Ostatnim z analizowanych źródeł zewnętrznego finansowania przedsiębiorstw jest faktoring. Skalę jego wykorzystania przedstawiono w tab. 5.

Tabela 5. Charakterystyka usług faktoringowych członków Polskiego Związku Faktorów w latach 2002-2007

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba klientów	b.d.	b.d.	b.d.	1 400	1 600	1 608
Liczba sfinansowanych faktur w szt.	b.d.	b.d.	b.d.	1 400 000	1 410 000	1 626 844
Wartość obrotów firm zrzeszonych w PZF w mld zł	9,7	11,4	10,5	11,3	13,8	18,8
Szacowana wartość obrotów całego rynku w mld zł	10,3	12,0	13,2	14,2	17,0	30,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego Związku Faktorów, www.faktoring.pl.

Jak wynika z danych Polskiego Związku Faktorów, zrzeszającego 12 największych firm faktoringowych w Polsce, wartość obrotów w latach 2002-2007 wzrosła przeszło dwukrotnie.

Z kolei GUS przeprowadził po raz pierwszy badanie rynku faktoringowego w 2007 r. Za rok 2006 badaniami objęto 33 podmioty, w tym 14 firm faktoringowych i 19 banków, a za rok 2007 – 37 podmiotów, w tym 16 firm i 21 banków (www.stat.gov.pl). Najważniejsze dane ujęto w tab. 6.

Tabela 6. Charakterystyka podmiotów objętych badaniami GUS w latach 2006-2007

Wyszczególnienie	2006	2007
Liczba podmiotów korzystających z faktoringu	3700	4900
Liczba wykupionych faktur w mln szt.	1,8	2,3
Wartość wykupionych wierzytelności w mld zł, w tym:	25,6	30,3
– przez firmy faktoringowe	14,3	19,0
– przez banki	11,3	11,3
Wartość zaangażowanych środków finansowych na koniec roku w mld zł, w tym:	3,5	7,2
– przez firmy faktoringowe	1,7	3,3
– przez banki	1,8	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS: Działalność faktoringowa przedsiębiorstw finansowych w 2006 r. i w 2007 r., www.stat.gov.pl.

Jak wynika z zaprezentowanych danych, wartość wykupionych wierzytelności wzrosła do poziomu 30,3 mld zł w 2007 r. Większy udział w skupie faktur miały wyspecjalizowane firmy faktoringowe, pomimo mniejszej ich liczby. Wartość ta jest ponadto porównywalna z wartością netto przedmiotów przekazanych w leasing w 2007 r. (32,7 mld zł – tab. 7).

Tabela 7. Udział poszczególnych form zewnętrznego finansowania przedsiębiorstw w kapitałach obcych (zobowiązaniach)

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Udział kredytów bankowych w kapitałach obcych w %	22,7	22,1	22,2	22,2	23,0	25,0
Udział zobowiązań z tyt. emisji papierów wartościowych w kapitałach obcych w %	3,1	3,0	3,2	3,2	3,6	4,0
Udział wartości netto leasingu w kapitałach obcych w %	1,6	2,0	2,7	3,0	3,6	4,8
Udział wykupionych przez faktorów wierzytelności w kapitałach obcych w %	2,0	2,2	2,5	2,6	4,2	4,5
Udział pozostałych zobowiązań w kapitałach obcych w %	70,6	70,7	69,4	69,0	65,6	61,7

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z tab. 1-6.

Choć przedstawione dane pochodzą z różnych źródeł i przez to m.in. mogą nie być do końca porównywalne, ich zestawienie pozwoli na określenie przybliżonej roli poszczególnych form finansowania zewnętrznego przedsiębiorstw oraz na zwerifikowanie postawionej tezy, że głównym źródłem takiego finansowania są kredyty kupieckie i bankowe.

Spośród analizowanych form finansowania zewnętrznego przedsiębiorstw największy udział mają kredyty bankowe. Udział ten waha się na poziomie dwudziestu kilku procent. Udział zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, leasingu i faktoringu nie przekracza kilku procent, choć wykazuje tendencję wzrostową. W roku 2007 rola emisji papierów wartościowych była mniejsza niż rola leasingu czy faktoringu. Biorąc pod uwagę dostępne formy, można zaryzykować stwierdzenie, że głównym składnikiem wartości pozostałych zobowiązań będą zobowiązania wobec dostawców z tytułu zaciągniętych kredytów kupieckich, polegających na odroczeniu terminu płatności. Udział pozostałych zobowiązań w kapitałach obcych spadł o prawie 9 pkt. proc., nadal jednak stanowi ponad 60% zewnętrznych źródeł finansowania działalności przedsiębiorstw.

Przedstawione dane wydają się potwierdzać, że niezależnie od szerokiego spektrum dostępnych źródeł zewnętrznego finansowania przedsiębiorstw, podstawowe znaczenie mają kredyty kupieckie i bankowe, stanowiące najstarsze i najbardziej klasyczne formy pozyskiwania kapitałów obcych.

4. Podsumowanie

Głównym źródłem finansowania aktywów są w przedsiębiorstwach fundusze własne, wnoszone w formie rzeczowej lub pieniężnej. W ostatnich latach stanowią one ponad połowę pasywów ich bilansów. Ich uzupełnieniem są kapitały obce, pozyskane m.in. w drodze zaciągnięcia kredytów kupieckich i bankowych albo zobowiązań na rynku finansowym – poprzez wyemitowanie obligacji lub krótkoterminowych papierów dłużnych. Coraz częściej przedsiębiorstwa korzystają ponadto z leasingu i sprzedaży wierzytelności bankom lub wyspecjalizowanym firmom faktoringowym.

W ostatnich latach zarówno emisja papierów dłużnych, jak i leasing czy faktoring cieszą się coraz większym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorstw. Wiąże się z nimi wiele zalet opisanych w literaturze. Chociaż przedstawione dane potwierdzają wzrost zainteresowania takimi formami pozyskiwania kapitałów, to jednak znacznie większe zaangażowanie w finansowaniu działalności przedsiębiorstw wykazują kredyty kupieckie i bankowe, stanowiące klasyczną formę finansowania zewnętrznego.

Literatura

Bankowość. Podręcznik akademicki, red. W.L. Jaworski, Z. Zawadzka, Poltext, Warszawa 2002.
Bień W., *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, Difin, Warszawa 2002.

- Czekaj J., Dresler Z., *Zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Podstawy teorii*, PWN, Warszawa 2005.
- Działalność przedsiębiorstw leasingowych w 2007 r.*, GUS, Warszawa 16.06.2008.
- Elementy finansów i bankowości*, red. S. Flejterski, B. Świecka, CeDeWu, Warszawa 2007.
- Finanse przedsiębiorstwa*, red J. Szczepański, L. Szyszko, PWE, Warszawa 2007.
- Iwanicz-Drozdowska M., Jaworski W.L., Zawadzka Z., *Bankowość. Zagadnienia podstawowe*, Poltext, Warszawa 2006.
- Kruczalak K., *Factoring i jego gospodarcze zastosowanie*, PWN, Warszawa 1997.
- Machała R., *Praktyczne zarządzanie finansami firmy*, PWN, Warszawa 2004.
- Nowak M., *Pozostałe segmenty rynku pieniężnego*, [w:] *System finansowy w Polsce*, red. B. Pietrzak, Z. Polański, B. Woźniak, PWN, Warszawa 2004.
- Onosko J., *Rynek krótkoterminowych papierów dłużnych przedsiębiorstw w Polsce i w krajach wysoko rozwiniętych*, Materiały i Studia NBP nr 183, Warszawa 2004.
- Poczobut J., *Umowa leasingu w prawie krajowym i międzynarodowym*, PWN, Warszawa 1995.
- Podsumowanie IV kwartału 2007 i 2007 roku na rynku nieskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce*, www.fitchpolska.com.pl.
- Rozwałka R., Ankiewicz M., *Leasing w praktyce, czyli jak zawrzeć bezpieczną umowę leasingu*, Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 2000.
- Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, PWE, Warszawa 2007.
- Stecki L., *Factoring w praktyce bankowej*, Dom Organizatora TNOiK, Toruń 1996.
- Ustawa z dnia 25 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (DzU nr 16, poz. 93 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach, tekst jednolity (DzU 2001, nr 120, poz. 1300 z późn. zm.).

BANK CREDITS FOR COMPANIES AS COMPARED WITH OTHER FORMS OF EXTERNAL FUNDING

Summary: Equity capital is the main source of financing the economic activities of companies. Between 2005 and 2007 it accounted for over half of their liabilities. Since companies should seek an optimum capital structure, the question arises to what extent they use external capital and which form is of greatest significance here. Because of the vastness of the problem, the analysis has been confined to the most commonly used forms of financing, which are commercial and bank credit, issuance of debt securities as well as leasing and factoring.

In the whole period investigated, the volume of credits contracted in banks, a classical way of external financing, exceeded several times the amount of funds raised by companies through the issuance of debt securities. There were similar ratios between the volume of credits given and the value of objects leased, or the value of sold liabilities, which are also purchased by banks, apart from specialized firms.

In the analyzed forms of external funding of companies, the greatest share (about twenty-odd percent) went to bank credits. The percentage of liabilities due to the issuance of debt securities, leasing and factoring did not exceed several percent, although it showed a growing tendency. The percentage of the remaining liabilities in external capital decreased almost by nine percentage points, nevertheless it still accounted for 60% of the external sources of funding the activities of companies in 2007. Their main component is probably the liabilities towards suppliers on account of contracted commercial credits.

The presented data seem to confirm that regardless of the wide range of the available sources of external financing of companies, commercial and bank credits are of fundamental significance, being the oldest and most classical forms of acquiring external capital.